

Motion till riksdagen 2011/12: MJ339

av **Gunilla Nordgren (M)**

Rätten till ersättning för inskränkning av egendom till följd av inrättande av vattenskyddsområde

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten till ersättning för inskränkning av egendom till följd av inrättande av vattenskyddsområde.

Motivering

Fastighetsägare har rätt till ersättning på grund av myndighetsbeslut som innebär att deras mark tas i anspråk eller om markanvändning av andra skäl försvåras. Denna rätt regleras i 31 kap. 4 § 4 i miljöbalken och gäller föreskrifter enligt 7 kap. 22 § om åtgärder och inskränkningar som rör vattenskyddsområden.

I praktiken innebär bestämmelserna att en fastighetsägare har rätt till ersättning efter prövning i miljödomstol. I de fall som rör den fastighetsägare vars egendom faller inom ett område där bekämpningsmedel inte får användas till följd av ett beslut om upprättande av vattenskyddsområde finns alltså en möjlighet att få ett yrkande om ersättning prövat.

Problem för den enskilde uppstår emellertid genom att det finns en annan praxis som kommunerna kan åberopa vid etablering av vattenskyddsområde som allvarligt försvårar den enskilde markägarens möjligheter att få rätt till ersättning. Genom föreskriften NFS 1997:2 om spridning av kemiska bekämpningsmedel har Naturvårdsverket skapat en möjlighet att kringgå rätten till ersättning. Situationen som föranleder ett åberopande av Naturvårdsverkets föreskrift är exakt densamma som när det gäller ovan nämnda stycke i miljöbalken – och samma restriktioner gäller – men konsekvenserna för den enskilde blir stora. Genom att luta sig mot Naturvårdsverkets föreskrift istället

Fel! Okänt namn på

för motsvarande stycke i miljöbalken kan en kommun kringgå eventuella ersättningskrav från fastighetsägaren med den inskränkning i vederbörandes rättigheter som detta innebär. Genom Naturvårdsverkets föreskrift har det skapats ett slags kryphål i lagen som drabbar enskilda fastighetsägare. En sådan rättstillämpning strider mot grundläggande rättsprinciper, försvagar äganderätten och leder till ett uppenbart godtycke i hur olika fastighetsägare bemöts i samband med att ett beslut om vattenskyddsområde tas. Konsekvenserna för den enskilde kan vara väsentliga särskilt då det gäller jordbruksfastigheter där det kan handla om betydande intäktsbortfall då ett förbud om att bedriva ordinarie verksamhet på ett större område inträder. Det bör här understrykas att det inte är upprättandet av vattenskyddsområden med tillhörande restriktioner som är kärnan i problematiken – ett ökat skydd av grund- och ytvatten är mycket viktigt och uppenbart av stort miljö- och allmänintresse – utan att den enskilde riskerar att stå utan rätt till ersättning för det inkomstbortfall som uppstår. Just på grund av att det är ett allmänintresse blir det orimligt att ett fåtal får stå för hela kostnaden av en miljöförbättrande skyddsåtgärd. På grund av det rättsosäkra läget riskerar vattenskyddsprocessen, som just nu fortskrider i hög takt, att skapa onödiga konflikter med markägarna.

Att rättsläget inte är hållbart och att Naturvårdsverkets föreskrifter skapar en situation som går stick i stäv med viktiga demokratiska rättsprinciper har uppmärksamats av regeringen. I proposition 2009/10:80 gör regeringen i avsnittet 9.4.2 följande bedömning: ”En utredning bör ges i uppdrag att se över ersättningsrätten vid rådighetsinskränkningar som sker av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl.”

Med bakgrund av följande vill jag uppmana regeringen att inom ramen för en sådan utredning se över det problematiska rättsläge som råder på området.

Stockholm den 3 oktober 2011

Gunilla Nordgren (M)